

ALBIŢA

REVISTA ENCICLOPEDICA POPULARA

APARE ÎN FIE-CARE DUMINICĂ

Abonament, pe an: în țară	Lei	5
„ „ „ străinătate	„	8
Un număr		15 bani.

S U M A R :

G. Coşbuc, Cele zece porunci.—*Gheorghe Adamescu*, Gheorghe Lazăr.—*P. G.*, Mănăstirea Tismana.—*V. S. Moga*, Varza.—*C. Nottara*, În cefă.—De ce unii oameni sînt stingaci?—*N. Creţulescu*, Propunerii pentru şcolile rurale.—*Gherghinescu*, Câte-vă sfaturi murelor de la ţară.—*E. Tisescu*, Cantinele şcolare în judeţul Bacău.—*Pr. Petculescu*, Intrebuiţarea mierii.—*Spiridon Popescu*, Taiasuri cu Moş-Gheorghe.—Absolvenţii şcolilor secundare.—*V. S. M.*, Cronica agricolă şi comercială.—*Lector*, Întimplările săptămânii.—Informaţiuni.—Deslegarea problemei din No. 24.—Adrese către redacţie.—Pošta redacţiei.

Ilustraţiuni: Gheorghe Lazăr (portret).—Mănăstirea Tismana.—Varză.—Şcolă primară de sat.—Gânditoare.

CELE ZECE PORUNCI

— Amintire istorică —

De vremea lui Nicolae Vodă Mavrogheni, iscându-se războiul între Turci şi Austriaci, Muntenia a suferit cumplit din pricina războiului şi-a slugărniciilor lui Vodă. Între multele greutăţi de care se plîngea ţara; eră mai ales cărătura proviantului din Muntenia pentru fortăreţele Turceşti de pe malul Bulgar al Dunării.

Nelegiuitul fanariot nu se mulţumise să ia pe ţărani de la lucrul câmpului şi să-î porţe vecinic pe drumuri cu averi încărcate pe care, ei făcuse ce n'au făcut alţi Domni pînă la el: silise chiar şi pe preoţi să îmbrace haine de salahori şi să încarce mărfuri în porturi ca hamalii. Bisericele rămaseră pustii, şi morţi erau îngropaţi păgănesce, fără preoţi, căci preoţii erau pe drumuri cu zahareaua Turcească.

Mitropolitul Cosma nu îndrăsnea să spuie lui Vodă că-şi face mare păcat punînd pe preoţi să fie hamali; iar marele

Vornic Dumitru Ghica — tata lui Grigore Vodă Ghica — nu sciă bietul unde îi stă capul de multe necazuri și n'avea vreme să se gîndescă la preoți. Cine să abată gîndul lui Vodă dacă nu îndrăsneaū cei puternici?

Și cu tóte acestea Vodă și-a schimbat gîndul și a poruncit să nu se mai ia preoții în salahorie. Iar cine a îndrăsnit să-i abată gîndul, a fost un preot din Muscel. Și iată cum:

Intr'o ȃi Vodă a dat un prînz boierilor, pe cîmp. Dar ca să-și bată joc de boieri, nu le-a dat de cît două feluri de mîncări: ciorbă și friptură — așa ȃicea Vodă. Dar ciorbă erà aceea? Erà terciu de mămăligă, pus într'o strachină mare la mijlocul mesei, din care boierii aveau să-și ia fie-care cît vrea. Și ca să fie bătaie de joc deplină, boierii n'aveau farfurii și linguri, ci fie-care avea d'inainte-î altă strachină mai mică din care trebuia să sôrbă terciul. Dar friptura? Bulzuri de mămăligă, cu brînză înăuntru, prăjite la dogórea focului. Erà prînz boieresc nu glumă! Boerii n'au mîncat terciul; au îmbucat însă din bulzuri ca să facă pe voia nebunului fanariot care erà în stare să facă nuscii ce boierilor dacă nu i-ar fi făcut pe plac.

Cum sta așa la masă, lîngă Mitropolit, Vodă zăresce printre țărani carî mîncău și ei de o parte — salahorii cu carele încărcate — pe un țaran cu barba albă pînă în briu, pe care cei-l-alti țărani îl aveau, după semne, în mare cinste.

«Frumos bătrîn!» ȃise Vodă către Mitropolit, și chîemă pe țaran la sine.

— De câți ani esci, moșule?

— De 80, Măria Ta. Numai popă sînt de vr'o cincî-ȃeci de ani.

— Da ce? Popă esci tu?

— Popă, Măria Ta! Ne-au luat și pe noi să cîrăm zahareaua.

— Minți, bătrînule! ȃise Vodă. Mitropolitul îngălbenise, iar boierilor li-se făcuse inima cît un purice.

— De ce să minț, Măria Ta? Sînt popă.

— Dacă esci popă, spune cele ȃece porunci ale bisericii!

— Să spun, lumnate Dómnne! Si preotul începù să numere pe degete, așa: Adacale, Vidin, Lom, Rahova, Nicolopole, Siștov, Rușciuc, Hirșova, Brăila și Măcin.

— Păi, bine, popo! strigă Vodă. Acestea sînt cele ȃece porunci?

— Acestea, Măria Ta, căci poruncile date de Moisi le-am uitat, de când ai eșit Măria Ta cu alte zece porunci, și ne silești să cărăm zahareaua la cele 10 cetăți Turcești.

— Eî, bată-te, popo ! Și nu te temi să mi le spui mie toate acestea ? Țise Vodă rîdînd. Uite ici e Mitropolitul țării : te dau pe mâna lui să te învețe el cari sînt cele zece porunci ale bisericii.

Și, pôte de rușinea Mitropolitului ori Dumnezeu știe de ce, Vodă a chemat pe marele Vornic și i-a spus să trimetă porunci la toți ispravnicii din țară ca să scutescă pe preoți de salahorie. Și au rămas de atunci scutiți. Mitropolitul nu mai putea de bucurie și nu șia cum să mulțumescă preotului din Mușcel, căci l-a scăpat din încurcătură, căci, fără de acest preot îndrăsneț la vorbă, nu eră chip să scape pe popi de salahorie. Drept răsplată Mitropolitul a făcut pe preot protopop și i-a rămas prieten cîte zile a trăit.

G. Coșbuc.

GHEORGHE LAZĂR

— Notită despre viața lui —

u prilejul zilei de sf. Gheorghe, dăm portretul și câte-va însemnări biografice despre unul dintre cei mai însemnați bărbați de școlă din trecutul nostru.

Gheorghe Lazăr s'a născut în satul Avrig, lingă Olt în Transilvania, în anul 1779. Copil de țaran, el atrase de mic băgarea de sémă a unui bogat proprietar din acel ținut: baronul Bruckental. Acesta îl trimise la învățatură în orașul Cluj și apoi, vedendu-l cu tragere de inimă la carte îl trimise în Viena, unde el urmă științele fisico-matematice și teologia.

Luând titlul de doctor, se întorse în Transilvania și fu hirotonit arhidiacon și profesor la seminarul candidaților de preoți din Sibiu.

După puțină vreme, rămase vacant scaunul episcopiei din Banat. Atunci Lazăr ceru să fie el numit și pentru acésta își trimise toate titlurile la Mi-

tropolitul Sârb din orașul Carlovici, căci pe atunci nu era mitropolit ortodox nici în Transilvania nici în Ungaria. Mitropolitul n'a voit să-l numească dîcînd... că e prea învîțat pentru ca să fie episcop.

Rămase deci Lazăr profesor și preot. El era în deosebi însărcinat să ție predicile. Cuvîntul lui avea mare farmec și lumea alerga cu plăcere să-l asculte. În scurtă vreme i-se duse vestea pînă și în alte orașe.

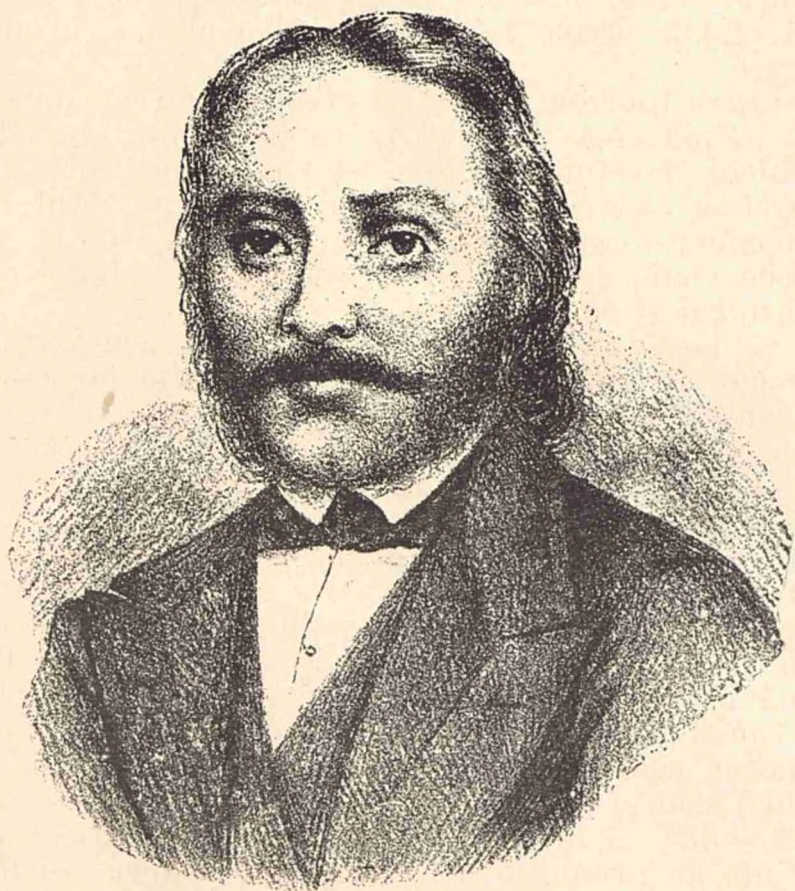
Lazăr înțelese că datoria preotului nu este numai să tîlmăcescă ce scrie în cărțile sfînte, ci să fie amicul, povățuitorul, mîngîietorul credincioșilor. De la el se cade să vie pilda cea bună, cuvîntul cel îndemnător spre buna lucrare, încurajarea la nevoile vieții, de aceea dice și scriptura: «Bate-voiți păstorul și se vor risipi oile.»

Și dacă pentru fie-care om în parte așa purtare trebuie să aibă preotul, se cade să uite interesele obștesci, binele țării? De sigur că nu. Și câte exemple avem în istoria noastră de capi ai bisericii și de preoți cari au fost în fruntea poporului în vremile de grea cumpănă!

Pe atunci — adică pe la începutul veacului nostru — Transilvania făcea parte din împărăția Austriei și se recunoscea prin legile ei că sînt trei neamuri cu drepturi: Ungurii, Secuții și Sașii. Dar Românii? De și ei formați majoritatea locuitorilor Transilvaniei legea nici nu vrea să-i scie. O asemenea nedreptate nu putea să lase nepăsătoare inima lui Lazăr și într'o dî — într'o predică — spune că și *Românii au drept la viață națională*. Aceste cuvinte au produs o mare impresie asupra ascultătorilor din tot Sibiul și chiar din satele din prejur. Atunci episcopul l-a chemat pe predicator și i-a făcut aspre observațiuni.

Certat pe nedrept, Lazăr se simți mîhnit și nu mai voi să rămîie acolo. Trecu deci în țara Românească în anul 1816.

Scolile din Valahia (cum se dicea pe atunci) erau conduse de o eforie compusă din Mitropolit și trei boieri. Intocmirea lor era foarte înapoiată. Dascălii

Gheorghe Lazăr.

cei mai de frunte erau Grecii și spre învățarea limbii grecesci erau îndreptată toată silința profesorilor și a școlarilor. Pe ici colo se găsea și câte-un dascăl român; dar acesta primiă lăfă cam pe sfert de cât cel grec și era, cum s'ar dice, a cincea rotă la car.

Între boierii din eforie era atunci și Constantin Bălăceanul, bun patriot, dar se înțelege crescute în ideile timpului. La acesta se adresa Lazăr, cerând să i-se dea însărcinarea predării științelor matematice și filosofice în limba română.

Pe atunci se credea că în românesce nu se poate învăța învățătura mai înaltă; că limba română este bună pentru moșic; iar cine vrea să fie mai *pricopsit* câtă să știe grecesce ori franțuzesce. Când a auzit boierul cererea lui Lazăr s'o fi pornit pe râs. . . — «Filosofie în limba română?! Dar acesta e cu neputință.»

Vedându boierul însă că omul care-i vorbește pare aședat, de trebă și pare încredințat de ce spune.

— Mai știi? O fi și așa, cugetă boierul.

Iși făcu apoi în minte o socotelă. El avea o moșie și tocmai atunci pusese pe un inginer neamț să i-o măsoare. Se gândi deci să dea această însărcinare și lui Lazăr și dacă s'o potrivea cu ce a spus Neamțul, atunci. . .

Și fu așa. . . Românul să știe să măsoare *ca un Neamț!!* Această idee era ceva cu totul nou pentru toată lumea.

Prin urmare Lazăr fu numit profesor la Sfântul Sava. El avea să-și întocmească școala și să-și găsească elevi. Băieții de boieri cari învățase cu Grecii vestiți nu voiau să se *cobore* pînă la un. . . Român; deci nu dintre aceștia venira la școala lui la început, ei se mulțumiră cu câți-vă băieți de prăvălie și mahalagii săraci speriați de falanga dascălului grec.

N'a trecut mult și încercarea lui Lazăr a luat mare avânt. Chiar în anul 1818 face o organizare mai întinsă a școlilor și publică următorul program:

Sint patru categorii de studii:

I. Învățămîntul elementar : silabisirea și citirea; cunoscerea

numerilor și operațiunile; scrierea cu ortografie; catehism; gramatică.

II. Invățămîntul mijlociit: gramatica cu sintaxă, poetica, mitologia, geografia, retorica și istoria.

III. Invățămîntul special de inginerie: aritmetica, geografia, geometria, trigonometria, algebra, geodezia și arhitectura.

IV. Invățămîntul superior cuprindea cele-l-alte mai înalte tagme filosofesei și tagmele iuridicesei.

Așezată pe temelii mai traînice, școla lui Lazăr a mers bine vre-o cinci ani, pînă în 1821. Atunci a izbucnit zavera; apoi și mișcarea lui Tudor Vladimirescu. Toți școlarii lui Lazăr erau partișanii Domnului Tudor și urau pe greci, căci el nu se mărginise să-î învețe «carte,» ci le înălță și sufletul prin îndemnări patriotice.

«Când am venit într'acest ales și de D-zeu binecuvîntat pămînt românesc,—dice el—ca să sémén grăul cel curat și fără neghină, am aflat într'acest pămînt o mulțime de mărăcină; totuși nu mi-a trebuit prea multă ostenelă de a-î puté curăța; toți patrioții cei adevărați dându-mi ajutor, am putut prea lesne semănă grăunțele cele adevărate...»

Cu nelinisea din vremea zaverei s'a răisipit școlarii lui Lazăr; a mai urmat el încă cât-vă; dar a avut multe nevoi, căci—precum ne spune singur—unii din neamul românesc erau prieteni cu Grecii, deprinși cu limba grecescă și mai bucuroși diceau *Kirie eleison* de cât *Dómne miluesce-ne*.

Atunci, bolnav și mahnit, a fost silit să plece acasă... S'a întors iar în Avrig și în 1823 a răposat.

Un elev al său, Comitele Scarlat Rosetti, mergend mai apoi în cela sat, i-a pus o piatră pe mormînt cu următoarele rîndurî:

*Precum Christos pe Lazăr din morți a înviat,
Așă tu România din somn ai deșteptat...*

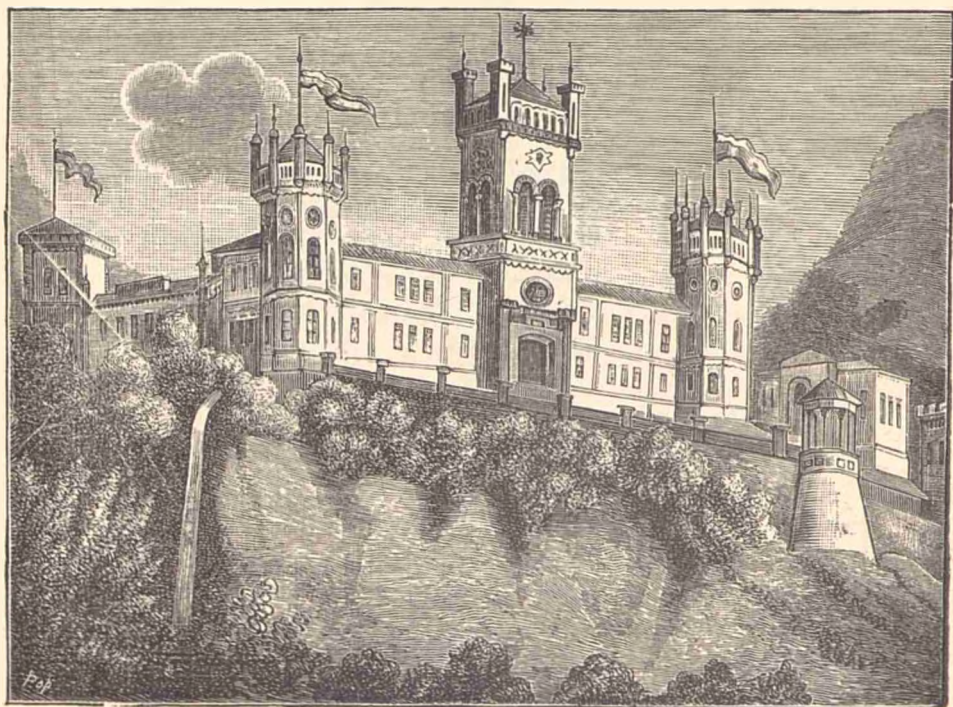
Și România—deșteptată — datore este să pomenescă cu recunoscînță numele lui.

Gheorghe Adamescu.

Mănăstirea Tismana

Într'unul din numerile trecute ale acestei reviste am spus cum că d-l ministru al cultelor și instrucțiunii publice dorește să repara localul din jurul mănăstirei Tismana și să-l transforme în Sanatorium de vară pentru elevii săraci și debili din internatele statului. Lucrările de transformare și reparare vor începe în curând căci în creditul de 11 mil. acordat de corpurile legiuitoare pentru construcțiuni școlare și bisericesci s'a prevădut și suma de 115 000 lei în acest scop.

Ținem cu acest prilej să dăm câte-va note relative la pozițiunea și trecutul acestei mănăstiri.

Mănăstirea Tismana.

Tismana se află în munții Gorjului în partea Nord-Vestică, în apropiere de Baia de aramă și într'o pozițiune încântătoare. Ea e una din cele mai vechi dacă nu cea mai veche mănăstire din țara Românească. S'a întemeiat în 1372

de către *Radu Negru Basarab* și prin stăruințele sfântului părinte *Nicodim*. Construcțiunea începută s'a continuat de către *Dan Basarab* și *Mircea cel mare*. În decursul vremurilor i-s'au făcut mai multe reparațiuni și îmbunătățiri. Zidăriile ce se ved ađi în jurul mănăstirii s'au făcut în 1844 de către *Vodă Gheorghe Bibescu*, care a restaurat încă și mănăstirea.

Sintem veseli că d-l Ministru și-a îndreptat privirea asupra acestui sfânt locaș, căci pe de o parte multe și frumoase amintiri istorice se vor desvoltă în sufletul tuturor acelor care vor avea tericirea să petrecă câte-va zile în părțile acestea, iar pe de alta fiind-că eră o datorie piôsă de a nu lăsă în uitare localitatea unde s'au petrecut atâtea fapte mari! Cine nu-și aduce aminte, că *Mircea cel mare*, *Mateiu Basarab*, *Tudor Vladimirescu* și alții multe au pus la cale din acest loc pentru binele țării? Cine nu-și aduce aminte, că aci a scris sf. *Nicodim* în 1405 o evanghelie pe pergament, ce se găsește în muzeul din *București*? Acei cari vor să cunoscă însă în amănunțimi istoricul acestei mănăstiri pot să citescă importantul studiū asupra *Tismanei* făcut de d-l *Al Ștefulescu*, institutor în *Tirgu-Jiū*

P. G.

V A R Z A

Cultura și modul de păstrare.

Varza se cultivă pentru căpățina ei, care se întrebuințeză în bucătărie atât acrită cât și ne acrită.

Varza cu căpățina de toamnă și varza cu căpățina de vară se cultivă mai mult la câmp ca și în grădină. Pe când cele-l-alte soiuri să cultivă mai puțin de către grădinarī, iar la câmp nu se cultivă de loc.

Varza este o plantă care maiî ntăiū trebuie semănată în răsadnițe în luna lui *Marte* sau *Aprilie*, și când răsadurile au 4—5 foi, pe la începutul lui *Maiu* se răsădesce în grădină, pe un timp mai ploios, și

dacă timpul este secetos, atunci se pune răsadul séra, când trebuie udat, căci alt-fel nu se prinde.

Depărtarea între răsaduri trebuie să fie de 50—60 c. m.

Pământurile în cari cresce bine varđa, sînt cele mai tari, gunoite bine, în apropiere de ape și lucrate bine.

În timpul verei, varza se sapă și se udă de câte-ori cere trebuința, ca în timpul vegetațiunii să nu fie mâncată de omiđi, se sémănă printre răsaduri și câte-vă semințe de cânepă, la o ast-fel de depărtare ca umbra cânepă să nu vatăme crescea verđei.

Varza cu căpățîna de vară începe a-și formă căpățîna prin luna Iunie, așa că prin luna Iulie și August se pôte întrebuița în bucătărie, pe când varđa de tómnă își forméază căpățîna prin luna lui August și prin Septembre iar în Octombree se taie, și după aceea se lasă cât-va timp la sóre, pe urmă se pune la păstrare.

Varza în timpul iernei se pôte păstră acrită sau ne acrită.

Ca să avem varză acrită, trebuie să se așede într'o puțină, bine spălată și aședată într'un colț al pivniței. Înainte de a se aședă verzele la murat, se curăță foile cele stricate sau murdare de pe marginea căpățînei, se scobesce cocianul la mijloc și scobitura se umple cu sare sdrobită iar nu măcinată.

Mai întăiū pe fundul putinei se pune doi sau trei pumni de sare, puțin mărar, cimbru și o rădăcină

de hrean tăiată în mai multe bucăți, și dupe aceea se începe cu aședarea verzei care trebuie bine îndesată.

După ce putina s'a umplut, d'asupra se pune iarăși mărar, cimbru și hrean, apoi se aședă d'acurmeșișul nisce lemne curățate, peste cari se pune o piatră, ca varza să stea îndesată.

După trei zile se umple cu apă de puț sau de fântână, și nică o dată cu apă de gărlă, după o săptămână se începe pritocitul, ce se face de 2 ori pe săptămână pînă când zeama a început a să înăeri.

Peste iarnă de câte ori vedem că se face flóre (mucigaiu) pe d'asupra zamei de varză, trebuie curățită, căci alt-fel se strică.

Când se păstrează varza albă sau crudă, se smulge din pămînt cu cotorul, se face un șanț în pămînt adinc și larg de 70 c. m., se aședă pe fund puține paie și apoi se pune varza cu căpățina în jos și se pune pămînt.

Ca să căpătăm semințe, tómnă se smulg din pămînt 2 sau 3 căpățini pe cari le păstrăm în pivnițe în nisip pînă primăvară în luna lui Aprilie, când le sădim într'un colț de grădină, și cari ne dau semințele trebuinciose.

Varza nemțescă are foile crețe, și căpățina mică.

Varza de Bruxel, are tulpina crăcănósă, și pôte cresce pînă la 1 m. de înălțime. La acest neam de varză, căpățina se forméază la subsuóra foilor, și au mărimea unui ou de porumbel sau al unei nucă.

Căpăținele se coc prin luna lui Septembrie, când se pot întrebuintă în bucătărie.

Varza crétă, se cultivă pentru foile ei, cari se întrebuintéază în bucătărie nu mai după ce a dat fri-gul adecă, după ce a degerat.

Tóte aceste neamuri de verze, cer aceeași cultură ca și varza cu căpățina

Varza fiind o legumă fórte plăcută și gustósă, atât în timpul veriă cât și în timpul iernii mai cu sémă, n'ar trebui să lipséscă din casa săténului nostru.

Credem că nu este departe timpul când sătenul va scî să cultive, tôte zarzavaturile, de care are trebuință în bucătăria lui atît în timpul de vară cît și iarna.

În susținerea acestui adevăr, ne basăm pe aplicarea adevăratei programe din științele naturale la clasa III-a primară; în care program se prevede și cultura zarzavaturilor trebuincioase sătenilor noștri.

Noi credem că cu introducerea științelor naturale în mod riguros de la Septembrie viitor, fie-care învățător sau învățătoare de la țară, își vor face pe lîngă școlă și o grădină de legume, în care se vor semena tôte zarzavaturile prevădute în program, ca ast-fel teoria să mîrgă alătura cu practica, ca copiii să prindă gust pentru cultura acestor plante de grădină.

V. S. Moga.

IN CÊȚĂ...

— NUVELĂ —

Comandantul Dan Romano vestise atacul de seara; și acum în cort, rezemat de un scaun de fier înaintea focului de vrascuri, sorbea dintr'un pahar cu ceaiu. Nu dormise de trei nopți, așteptând luarea redutei.

De două ori dăduse asalt și fusese respins. Soldații se reînnoise cu puteri noi, și așteptau ivirea dimineții să începă atacul.

Comandantul trudit, rezemat de scaun, dormită d'inaintea focului, deschidea ochii din când în când, se uită la aparatul telegrafic, mai aruncă câte un lemn în foc, și se lăsă pradă gândurilor.

În ziua trecută asaltul fusese așa de sânger, în cât i-se părea că aude numai împușcături, bubuituri de tunuri... vedeă omeni alergând, strigând.; apoi o mare de sânge se întindea înaintea ochilor...

Nici o dată nu-și închipuise pe omeni aruncându-se cu atîta înversunare, unii contra altora... Văduse sute de omeni cădînd înaintea lui, călcase în sângele lor... I-se părea că în aer vocile lor desperate, îndrăznețe, eroice, rămăsesse spînzurate, continuă să strige să se îndemne la luptă...

Își aducea aminte încet, încet, că în învâlmășagul luptei, pierduse cu desăvîrșire noțiunea de viață.

Uralele, strigătele soldaților, cântecele de fanfară războinică, entuziasmul cu care se aruncau în focul luptei, îl atrăgeau cu o putere invincibilă...

Totă energia vieții, eră concentrată în distrugerea dușmanului. O beție vitejescă se născă, alungîndu-i tot trecutul, întunecându-i visurile... iluziile viitoare asupra vieții...

— Curios, gîndi comandantul, acum totul îmi pare sălbatec, dar peste cîte-va ore, cînd va începe lupta, uit de toți și de toate... Instinctul de conservare se pierde aprópe, rîmânînd numai dorința de a învinge...

Liniștea nu póte să creeze nimic. Emoțiunile simțite erî, sînt tot așa de puternice, ca emoțiunile marilor inventori cînd au ajuns să puie mîna pe cheia adevărată a invențiunei...

Toți sînt în liniște acum. Cine scie ce va aduce ziua de mîine... ce eroi... ce sînge...?

Un lemn troznî în focul de gătēja ude. Comandantul deschise ochi mari, se uită împrejur, aținti urechia și ieși din cort.

Afară se auzeau fluierăturile sentinelelor, strigând cu glas puternic: *cine-î... cine-î... stăi... stăi... dă ți parola*. Apoi o împuscătură în golul negru al nopței și aceleași cuvinte repetate, răsunau în piclă.

Soldații adăpostiți în șanțuri după întăriturile de pămînt, înotând în zăpadă și în noroiu, tremurând de frig, așteptau atacul neliniștiți și triști.

O cêtă grosă ca o drimbă, împinzea tótă valea luptei. De sus cădea bruma pe nesimțite, se depunea pe arbori, pe mustățile și bărbile soldaților.

O umiditate gerósă împiedică respirația, pătrundeă pînă la óse... Chiciura pe frunzele brașilor, părea florî de liliac alb...

Soldații respiraau greú, se învîrteaú în loc, băteaú din picóre, își frecaú mîinile.

În mijlocul liniștei, o górnă puternică se auđi și un sgot asurzitor de arme.

Comandantul, nerăbdător, nervos, se plimbă pe dinaintea cortului, ascultă nouele depeși și-si frîngeă mîinele că nu putea vedeă mai mult de căt la o depărtare de un deget.

Picla se îngroșase de diminêță mai mult, împiedicând ivirea sórelui.

Soldații pierduți în cêta diminetiî, păreaú înconjurați de un vél diafan.

Reduta nici nu se zăreă; ei așteptau împrăscierea ceței, să vadă direcția luptei.

— Haide, arată-te sóre, să-ți ved rađele, iți vom da o frumósă privelisce, șopti comandantul.

Rise trist, apoi, reflectînd, gîndi:

— Nu știu, așî mă simț mai plictisit și mai nervos ca în tot-d'a-una. La dracu, doar nu se va găsi și un glonț pentru mine...

Apoi alt șir de idei i-se presentă cu iuțela fulgerului:

— Nu, nu mă-e frică, cine a spus că mă-e frică? doar faptul că mă despart de lumină... de sôre mă întristeză... dar almintrelea...

A, dacă aș avea putere ori-unde, să întretin lumina sôrelui...

De o dată se auzi un sgomot îndepărtat, ca duruitul unei căruțe de povară trecînd peste un pod de lemn, apoi zări un glob roșiatic învîrtindu-se în aer, și cădù mai depart zguduind pămîntul ca un cutremur.

— Bombă, strigă santinela...

Comandele se repetară cu o iuțelă extra-ordinară, soldații se mișcău în ceta ca nisce umbre.

Sgomotul armelor, împușcăturile, bubuiturile tunurilor, semnalele de alarmă al gorniștilor se întetiră. Nicî o voce omenescă nu se putea distinge.

Ceta continua să întunece vederea redutei, comandantii cereau să atace prin pîclă locul redutei, s'o distrugă cu obuzele.

Compăniile de sub comanda lui Romano, înaintară. În fruntea lor se repeđi ca un fulger, dete comanda de asalt. Se vedură atunci sute de ômeni alergând prin ceta, cădënd morți și răniți. O amestecătură de strigăte, de urale, de împușcături continuau să vibreze în atmosfera grea cețosă...

Comandantul, la doi pași de batalionul lui, zări soldații urecând reduta. Simți atata bucurie, atata curagiu, în cât se aruncă în focul luptei, strigă cât putu: *Inainte!*...

În acel moment, văđu o flacără roșie înaintea ochilor, auzi o detunătură puternică, simți o moleșală amestecată cu călduri pătrunđindu-î corpul.

Apoi numai putu zări nimic, cădù jos strigând: *Inainte!*..

Auzi uralele soldaților împrejurul lui repetându-î cuvintele, cercă să deschidă ochii.

— Să fie adevărat că mórtea s'a apropiat, voi să-și pipăie rana, dar nu avù putere. Prin întredeschidutura pleo-pelor, ca printr'o perdea transparentă, đări razele sôrelui prin ceta. Iși aduse aminte de gîndurile de mai înainte: «dacă ași putea ori-unde întretine lumina sôrelui».

De la gîndirea acesta, imediat șirul ideilor se schimbă, se vedù cu anî înapoi: întrega copilărie. Se vedù alergând într'o grădină mare, aruncându-și palaria după fluturi... auzi o scîrșitură de pörtă... apoi o voce strigându-î: Dane... Dane...

Simți atunci un fior de ghiață pătrunđendu-î tot corpul,

tremură ca de un spasm nervos, voi să strige: «Mă frig... mă frig»... dar scose un gémēt de animal, de se speria.

Figura mă-sei îi veni din nou, apoi cuvintele: Dane... Dane...

Sóre... căldură... sóre... gândi creerul... apoi o idee întrégă:

» Cum s'a dus de mult biata mamă... nu-mi mai rămăse de cât mîntuirea țarei... S'ar...

Auđi sgomot la spatele lui, apoi strigăte puternice...

Věđu doi soldați înaintea lui, un steag mare albastru, cu semi-luna, brodat în fir de aur... apoi cine-va îl ridică de jos, îi strigă cât putu:

— Comandantule... comandantule, deschide ochii, uită-te, colo în spre răsărit... filfiie stégul românesc pe reduta turcésă... Abia clipind din pleoape, înțelegēnd ca prin vis, deschise ochii și se uită în spre răsărit.

Razele sórelui iernatic împrăștiase cęța și roșise tot răsăritul. Un vînt ușor filfiă stégul românesc pe redută, luminat de primele raze roșii ale sórelui.

Comandantul deschise ochii cât putu rezemat de brațul unui soldat, și uitându-se în ochii lui, făcu o sfortare nervósă, arătând cu degetul în spre partea răsăritului, unde filfiă la sóre stégul românesc.

Un ultim suspin, apoi deschise ochii mari, ca și cum ar fi voit să-i rămăie într'o lume viitoare imaginile fizice ale eroilor din prejurul lui, și muri cu ochii deschiși, îndreptați spre sórele roșiatice, luminând stégul românesc...

Cęța s'a lăsat din nou pe vale, dar pe redută stă înfipt stégul românesc, și se aud în nóptea piclósă, strigăte san-tinelelor: *Cine-î?... cine-î? stăi! stăi!...*

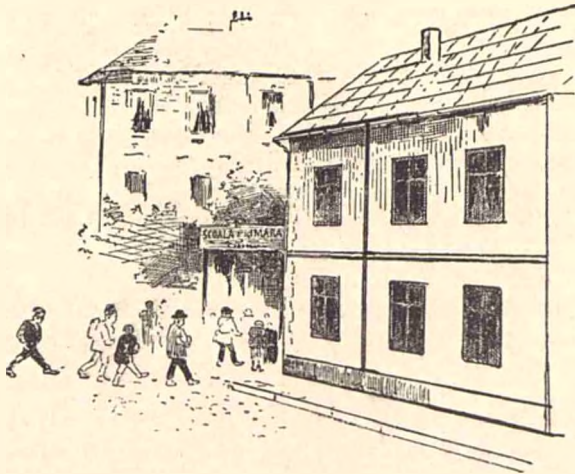
Const. Nottara.

De ce unii ómenī sînt stângaci ?

Doctorii și ómenii de sciință și-au bătut capul multă vreme să afle care e pricina că unii ómenī sînt stângaci. Multă vreme s'a cređut, că un tată stângaciú are copii stângaci, decí, că stângăcia se moștenesce. Acum s'a găsit adevărata pricină: totul atîrnă de mamă saú de doică și anume după felul cum ține copilul în brațe. Dacă mama saú doica, are obiceiul să ție copilul în brațul stîng mai mult de cât în cel drept, copilul va fi stângaciú. De ce? Petru că, fiind ținut în brațul stîng, copilul stă lipit cu umărul drept de umărul și de pieptul mamei, ast-fel că nu póte

mișcă liber mâna dreaptă. Obicînuindu-se să apuce lucrurile tot cu stînga, care îi este liberă, devine stîngaci. Așă dar nu tata e pricina stîngăciei copilului, ci mama — și în cazul acesta e adevărat că stîngăcia se pôte moșteni, dar nu de la tata, ci de la mama, căci o mamă stîngace o să ție copilul tot pe brațul stîng.

Propuneri pentru școla rurală.

u toate măsurile prescrise de legi pentru a se aplică obligativitatea învățămîntului în școlile rurale, se vede că multe din ele sînt puțin frecventate de școlari. Care să fie cauza? Mulți răspund ironic că țăranul Român e neprimitor de cultură, îndărătnic, prost și alte multe.

Acesta să fie adevărul?

De sigur că nu.

Prima cauză este starea materială a țăranului. Acolo unde ea este prăstă, este o piedică pentru urmarea regulată la școlă. Adese ori, cufundat în valurile nevoilor, el se gîndesc nu să-și trimită copiii la școlă, ci să scape mai ușor din nevoi.

Depărtarea de școlă a multor locuitori este iarăși o cauză importantă. În privința acésta credem că vor aduce mult bine cantinele școlare.

Pe lîngă acestea, ar trebui ca și unii învățători să-și dea mai multă silință, puindu-se în armonie cu părinții copiilor și căutând prin convorbiri să le arate folosul școlii.

Ar fi foarte bine apoi ca învățătorul să mîergă cu copiii la biserică.

Și ce ar umplea mai mult inima țăranului cu bucurii neșterse

de cât aceea de a-și auzi copiii lor cântând la biserică? Óre atunci nu l-ar trage pe dînsul inima a-și trimete copilul la școlă?!

Dacă învățătorul ar cânta cu dînsii la biserică ori i-ar învăța a jucă jocuri naționale ori a cânta cântece patriotice în fața părinților chemându-i anume pentru acest lucru, nu s'ar bucura fie-care de copilul său și ast-fel l'ar trage inima să-și trimetă copilul la școlă?

Ce plăcut și ce frumos ar fi să veđi o trupă de copii adunați în cerc pentru a cânta cu învățătorul lor, ori puși în rînd și aranjați pentru joc. Ar fi o frumuseță rară. Iată câte-vă mijloce ce ar aveă învățătorul spre a face pe țaran să-și trimită cu drag copiii la școlă.

N. Crețulescu.

Învățător.

Câte-vă sfaturi mumelor de la țară.

1. Băile (scalda) ce trebuie să se facă copiilor mici să fie cu apă caldă, iar nu cu apă fiartă în așa grad în cât să nu puteți ține mîna într'însa.

E barbar a opări pe mititeii cari țipă cât le ia gura, în loc să se jöce cu plăcere în apă caldicioă.

2. După scaldă, înveliți ușor pe copii și nu-i strîngeți cu fașa pînă abia mai pot răsufflă.

3. Alăptați pe copii când cer, căci stomacul scie când și cât îi trebuie Nu în tot-d'a-una când copiii plîng, li e fόμε. De mai multe ori plînsul neîncetat însemneză că ei sînt bolnavi, de și nu pot spune ce-i dóre. Observați că de multe ori îi supără junghiuri; frecați-i ușor cu apă.

4. Nu lăsați pe copii numai în sêma fraților prea mici când sînteți departe, căci adesea se întîmplă nenorociri din această cauză.

5. Lăsați pe copii să se jöce în libertate, căci sângele lor furnică și-i silescce a se mișcă. Îndreptați însă jocurile așa ca mai tîrđiũ pe ne simțite să trecă în lucrări folositoare, punendu-i să aducă, jucându-se, lemnișore ș. a. Ast-fel plăcerea de a munci se va desvoltă de timpuriũ.

6. Hrăniți pe copii bine; numai cu mămăligă și apă, îi faceți gazdă de friguri și îi umflați ca cimpoiul. Sciu că nu toți pot ține o vacă; o capră însă,

chiar legată, dă lapte destul pentru scumpa voastră odraslă.

7. Vara, când prășiți ori secerăți cu bărbații, iar copiii de 1—2 ani bizie pe urma voastră, nu-i lăsați cu capetele góle, căci ori-cât de obicinuiți ar fi, prea e mare căldură și se pot bolnăvi. O pălăriuță de paie, făcută de ai voștri, ar prinde bine.

8. Nu sădiți frica în copii încă de mititei, amenințându-i că-i mănâncă ursul, că-i taie popa, și câte și mai câte bizdiganii, căci ați vedut că și noptea tresar prin somn, se sperie micuții și țipă.

9. Nu faceți toate voile copiilor. Invățați-i să se mulțumescă cu ce voiesc părinții; căci dacă-i deprindeți să le faceți toate voile, atunci se vor nărăvi și, când vor fi mari, cu greu îi veți desvâța. Când plîng, nu băgați în sémă, căci singuri se potolesc.

C. Gherghinescu.

Grozesci, Mehedinți.

Cantinele școlare în județul Bacău.

Domnul Toma Tăbuș, revisor școlar de Bacău, a luat inițiativa pentru întrunirea preoților, primarilor și învățătorilor din județ—și, intervenind la șefii respectivi (prefectul și protoereul) în acest sens—fie-care și-a dat silința ca să fie cu atât mai grandioasă această consfătuire cu cât scopul urmărit era atât de umanitar: *Inființarea cantinelor școlare în toate comunele din județ.*

Diua de Marți 17 Martie a fost sorocită pentru acest scop.

Convocarea răspundea unei nevoi simțite de demult și de aceea, în ziua hotărâtă, salónele palatului administrativ gemeau de lume.

Priveliștea eră fermecătoare. Preoții, primarii și învățătorii adunați la un loc, discutaū grupuri, grupuri, de nevoile și suferințele fratelui sătean, și eră cu atât mai impunătoare întrunirea cu cât ómenii poporului erau chemați să vie și să propuie mijloce de îndreptare.

La ora 10 dimineța se deschide ședința sub presidenția d-lui

Leon Sachelarie, prefectul de Bacău, asistat de d-l Toma Tăbuș și de Prea Cucernicia Sa Părintele Protoereu Crivăț.

Cel întâiu a luat cuvîntul d-nul Tăbuș, care arată scopul întrunirei, stăruie pentru înființarea cantinelor școlare propunînd mai multe mijlăce, din cari citez :

1. Constituirea de comitete pentru fie-care sat, compuse din preot, primar și învățator.

2. Apelul către marii proprietari și către toate inimele generose.

După d-sa, a vorbit d-l Leon Sachelarie, prefect de Bacău, care descrie cu culori vii mizeria în care zace săteanul din punct de vedere al hranei și promite tot concursul pentru înființarea și funcționarea cantinelor școlare.

Pe lingă mijlăcele propuse de d-l Tăbuș, d-sa mai propune :

1. Inființarea cutiilor la biserici, cu inscripția «*pentru copii săraci.*»

2. Va interveni la administrația Casei Școlilor ca să dea o parte din amenzile încasate pentru cantine.

3. Va stăruii să se restituie școlilor rurale pămînturile ce le aveau înainte, al căror produs să aparțină școlii, etc.

Tôte aceste puncte au fost dezvoltate pe larg de d-l Sachelarie.

* * *

Apoi luând cuvîntul Prea Cucernicia Sa părintele Protoereu, s'a adresat călduros preoților din județ.

* * *

Au luat cuvîntul apoi, mai mulți învățători, primari, preoți, etc.

Și s'a decis înființarea de cantine în toate comunele rurale, și toți cei de față și-au luat angajamentul să stăruie din răsuferință pentru aducerea la îndeplinire a celor hotărîte, mulțumind inițiatorului și conferențiarilor pentru sfaturile părintesei ce le-au dat și exprimându-și credința neșălbucată că cu concursul lor și al tuturilor oamenilor de bine, isbînda va fi asigurată.

E. Tisescu.

Gânditoare.

INTREBUINȚAREA MIERII.

n produs al micilor insecte numite albine, și mult bine-făcător omenirei, este mierea, care din timpurile cele mai depărtate din vechime, a ținut locul zahărului pretutindenea pînă în cea din urmă colibă. Astăzi însă știința modernă a înlocuit mierea prin zahăr, pe care îl întrebuințază și clasele bogate ca și cele sărace. Dar avantajile mierii asupra zahărului sînt netăgăduite, căci iată, cum se exprimă înțeleptul Solomon despre albină și produsul ei :

«Du-te la albină și vei cunoște cât este de lucrătoare ea, și cât de curat lucru face, pe care și împărații și proștii îl întrebuințază spre sănătate și de toți trebuie să fie iubit și mărit.»

Acum să ascultăm și ce spun omenii de știință despre bine-facerile mierii :

Mierea în stare naturală poate să înlocuiască zahărul în toate întrebuințările sale; medicina, medicina veterinară, o recomandă pentru multe maladii.

Mierea se întrebuințază pentru fabricarea turtei dulci. Fabricarea patiseriilor și bombónelor îi dătoresce un mare serviciu. Mierea prin fermentație dă un alcool. Din miere se poate face ușor vin dulce higenic, licuoruri excelente etc.

Din miere se estrage prin distilație un rachiu de prima calitate. În Rusia și Polonia hidromelul este încă o băutură rătoritoare, care înlocuiesc vinul.

Mierea e foarte nutritoare, nu ocupă în stomac de cât puțin volum, nutrind însă mult. Ea este în același timp ușor de mistuit întăresce și răcoresce, servește ca purgativ, cu deosebire când cine-va nu este obișnuit a lua des.

Se poate conserva foarte bine fructe uscate, așezându-le în vase de pămînt smălțuite sau de porcelan, care se umplu în urmă cu miere lichidă.

Conservarea este perfectă dacă avem grijă ca vasele să fie bine închise (hermetic).

Mierea intră încă în fabricațiunea berei. Pentru a fabrica băutura acesta atât de prețuită, Franția întrebuințază mierea. Omenii de știință, dic că n'au pretențiunea de a afir-

ma că mierea vindică toate maladiile; dar că acțiunea ei bine făcătoare a fost constatată într'o mulțime de indispozițiuni fizice și, fiind-că se vorbește de un remediu fără pericol, ce se găsește ușor și efin, credem de folos a resumă în câte-va linii casurile când mierea aduce folose.

1. Pentru durere de gură se întrebuițeză ca gargară, miere amestecată cu piatră acră sau borax.

2. Pentru durere de gât, se face gargară din miere amestecată cu oțet.

3. Pentru dureri de dinți se frică gingiile cu miere amestecată cu semințe de in pisate, rădăcină de micșunea și tinctură de șofran.

4. Tuberculoșilor li se dă miere amestecată cu plantă numită plantin, însă mierea să fie provenită din florile bradului.

5. O parte de miere în 8 părți de apă dă o excelentă băutură pentru bolnavi, mai ales pentru cei ce au friguri.

6. Un pahar de vin cald, de cidru, sau de lapte, îndulcit cu miere, căruia i-se adaugă un pahar de licuor, constituie o băutură foarte întăritore.

7. In cas de guturaiu, bronșită, răgușală, să se ia séra la culcare o ciașcă de ciaiū rusesc în care se pune o frunză de portocal sau trei lingurițe de miere, adăogând și un păhăruț de rom.

8. Pentru influență se recomandă băutura următoare: O lingură de miere și o lingură de borax, amestecate într'o ciașcă mare de ciaiū.

9. In casuri de obosélă să se bea un ciaiū făcut din: un pumn de centaur, fert în $\frac{1}{3}$ parte dintr'o litră de apă și adăogându-se 3 lingurițe de miere; totul amestecat să se bea cald și în urmă bolnavul să se culce.

10. Pentru răni și bube cöpte să se aplice o pastă formată din miere, făină de secară, frămîntată cu cöpă prăjită, adăogându-se în urmă și un gălbenuș de ou și unt.

11. Pentru dureri de nevralgie și reumatism, în genere, se amestecă mierea cu apă de var stins și se fac cu ea fricțiuni.

12. Pentru dureri de ochi să se aplice apă îndulcită cu miere în proporție de 50 %.

13. Băile făcute în apă îndulcită cu miere sînt bune pentru tot felul de bóle de piele.

Pr. Ioan Petculescu.
Pitești.

Taifasuri cu moș Gheorghe (1).

SERA A DOUA.

doua seră moș Gheorghe a venit mai de vreme de cât sera întâiu și după ce-am mai stat de vorbă despre o mulțime de lucruri, am adus vorba iar despre școlă.

— Iaca, moș Gh., dic eu, veđi cartea asta?

— Cum să n'o ved? spune el dând din cap ca să-mi arate c'o vede.

— Sciū ce-ī într'insa?

— Na! D'apoi de unde să sciū?... Ce să fie!... Ia nisce minciuni!

— Ferescă D-deū! Moș Gh., într'insa spune cum se cresc vitele.

— Nu-ți spun eu?!

— Apoi n'ai dreptate moș Gheorghe?

— Cum să n'am dreptate? de unde scie *acela*, care a

(1) Veđi No. 28—29.

făcut cartea, cum se cresc vitele? Are să scie el mai bine de cât mine?

— Scie, moș Gheorghe!

Ved că moș Gh. nu-și află loc. În zadar ași mai vorbi dacă n'ași căutà să-l domolesc ca să m'asculte cu tótă inima.

— Ascultă, moș Gheorghe: vrei să scii cum se fac cărțile?

— Lasă, că știu eu!... s'apucă *unul*, bun de minciuni, și scrie! Și scrie! și scrie! pînă ce se satură!... și cartea-i gata. Pe urmă dai încă și parale ca să cumperi minciunile lui ca să amăgescă lumea! Ce socotesci d-ta? De unde știu cărturarii atâtea minciuni?!

-- Moș Gheorghe, ia să lăsăm noi asta! Vrei să spun o istorie?

— Așa mai bine, nepôte! Nu mai vinde castraveți la grădinar.

Moș Gheorghe m'ascultă cu drag când îi spun eu ce-i prin lume; el scie că eu îs om purtat și-am vădut multe.

O i s t o r i e.

— Ia să ne închipuim, moș Gh., că într'o bună dimineță se iaă cincideci de însurăței, cu nevestele lor și pornesc la drum, cale depărtată de luni de țile. Și-și pun ei bejenia în car și tot ce le trebuie pentru un drum lung și pornesc.

— Dar la ce?

— Ei, la ce! închipuie-ți că ar auzi că în cutare loc cu depărtare ar fi de trăit în fericire și-ar vrea să se ducă și ei acolo. Pornesc ei, cu carele încărcate cu bejenii și cu lucruri de hrană, și se duc ziua întregă și poposesc unde-i apucă noptea. A doua zi tot așa, a treia zi tot așa, . . . se duc ei trei luni de țile pînă când dau într'un pustiū, unde n'a mai călcat picior de om. Și ved ei că-i bine acolo de trăit: loc de arătură, apă, pădure, tôte în voia lor. Și se sfătuiesc ei să rămână acolo, să trăiască acolo pînă la bătrînețe, acolo să-i îngrope copiii lor, pe copiii lor să-i îngrope nepoții lor și tot așa în vecii vecilor să trăiască în locurile acelea pustii și neumblate de picior de om. Și rămân acolo cu toții și trăiesc ca frații.

Ved că moș Gh. se minunează și ar vrea să scie istoria mea pînă la capăt și de aceea spun mai departe.

«Și numai, dă D-zeu, și vine iarna. Se duce într'o ȃi, Ion al Rotarului s'aducă lemne. Lui Ion îi ȃicea lumea Ion al Rotarului din pricină că erà fecior de rotar. Și, cum îți spun, s'a dus Ion al Rotarului s'aducă lemne. Și, cum veneà el cu carul încàrcat cu lemne, dă D-ȃeu și i-se stricà o rôtă și se face țândàri. Ce erà de fàcut moș Gh?

— Ce sà facă? cred c'a dat lemnele jos și-a venit cu carul tiriș acasă.

— Chiar așa a și fàcut, moș Gh. Ei acum ce-ı de fàcut, moș Gh, cu rôtă?

— Ce sà fie? ȃici că Ion erà fecior de rotar; cred că s'a apucat sà facà alta; el nu scià de la tatà-seu?

— Chiar așa, moș Gh; nu scià Ion tocmai bine, pentru că tatà-seu nu-l pusese la fàcut rôte. El scià numai cum lucrà și ce fàceà tatà-seu.

— Ei, dac-a vedut s'o fi apucat și el sà facà. Știut: n'o fi fost rôtă lui cine scie ce odor, dar tot și-o fi fàcut treba cu ȃinsa!

— Tôtă iarna s'a muncit, moș Gh! A fàcut o rôtă și nu i-a plàcut. Atunci și-a adus aminte și-a ȃis: de ce n'am ascultat eu pe tata, sà lucrez cu ȃinsul, acum nu m'ași chinui așa! Dar nu s'a lăsat; a fàcut alta și iar nu i-a plàcut, că nu erà bună. In sfirșit a fàcut o mulțime pînă când a fàcut una care s'a potrivit cu cele-lalte.

Se întimplă, într'o ȃi, că se mai stricà rôtă unuia, care nu veduse nici o dată, în viața lui, cum sà fac rôtele. Stà omul și se cıudea și s'amăra și se văicàrea că ce sà facà el numai cu trei rôte la car.

— Ei, ce mai spuı și d-ta! de ce nu se duceà la cel pățit, că tot pățitul îi priceput, vorba ceia!

— Apoi s'a dus.

— Ei, și nu i-a fàcut-o?

— Cum nu! Ba s'a dus vestea de rôtele care le fàceà! n'aveà cap sà scape: cum se stricà o rôtă, hai la al Rotarului! Dac'a vedut omul că-ı chip de căștig cu rotăria, a lăsat munca câmpului și s'a apucat numai de meșteșugul rotăriei. De multe ori vorbeau ómenii și spuneau că-ı o norocire mare în satul lor nou sà fie un rotar. De la o vreme încep sà se strice mai des rôtele, din pricină că tre-

cuse mai mult de-un an de când pornise, și începuse a se hodorogi multe rôte; și rotarul nu mai dovedea și nu mai avea vreme să facă toate rôtele câte îi veneau. Ce eră de făcut moș Gh?

— Ce eră de făcut! nu se mai apuca cine-va de rotărie?

— Nu.

— De ce?

— Nu se pricepeau nimenea cum se fac rôtele!

— Apoi de ce nu se duceau la rotar să învețe?

— Apoi s'au și dus doi. Au stat lângă dînsul: au văduț cum usucă el lemnul, au văduț cum alege lemnul și cum îl cioplesce; și s'au apucat și ei să puie lemne la ușcat, au ales lemne de ulm pentru butucii roților, și-au început să cioplască și ei lângă dînsul și să-i dea ajutor.

Strică ei multe lemne, nici vorbă: de multe ori dintr'un butuc n'aleg nici de un ciubuc, cum dice vorba ceia; dar de la o vreme ajung să facă și ei rôte bune ca și maiestrul lor. Staū câți-vă ani cu toții în tovărășie și o duc bine cu toții. Trec anii și lumea se înmulțesce și cu cât se înmulțesce lumea se înmulțesc și trebuințele. Nu mai ajunge un atelier de rotărie; îi prea strimt pentru trei meșteri și se despărțesc și se fac trei ateliere în sat și, slavă D-lui, nu duce lipsă nici unul de lucru și-i îndestulat tot satul. — Nu-i așa, moș Gheorghe?

— Așa-i nepoțe! Bine-i să fie numai o dragoste și-o frăție!

— Acuma, moș Gheorghe ia să stăm noi și să facem o lecuță de socotelă, înainte de a ajunge eu la capătul istoriei mele.

— Să facem, dice moș Gheorghe.

— Cum crești d-ta, moș Gheorghe, cine s'a chinuit mai mult pînă s'ajungă să facă rôte bune? Rotarul, care a învățat singur, ori cei doi ucenici, cari au învățat de la maiestru?

— Sciută că ucenicii au învățat mai ușor, pentru că ei au văduț cum se alege lemnul, au văduț cum se cioplesce, au văduț cum se struguesce butucul roței și nu s'au chinuit: ei au început, de-o dată, cu unul care le spunea ce să facă și cum să facă.

— A folosit, moș Gheorghe, chinul celui d'întâiu rotar din sat, celor doi ucenici?

— Feresce c'a folosit: ei, cum am dice, aŭ luat de-a gata; cum am dice, ei vedeau și făceau și ei.

— Va să dică așa, moș Gheorghe: *învățătura unui maiestru ușurează învățarea ucenicilor.*

— De asta așa-i!

— *Ucenicii învață într'o vreme mai scurtă de cât maestrul, care se face maiestru singur.*

— Sciută.

(Va urmă)

Spiridon Popescu.

Absolvenții școlilor secundare.

Mai mulți cititori ne întreabă care va fi situațiunea absolvenților de liceu pînă la definitivă punere în aplicare a legii celei noi pentru învățămîntul secundar.

Ne grăbim a da următoarele lămuriri.

Tote școlile vor continua fără modificare de programă cursurile în anii 1897—98 și 1898—99.

La 1 Septembrie 1899 (adică la începutul anului școlar 1899—1900), se va pune în aplicare noua programă în clasa I și în clasa V din gimnasiu, licee, școli secundare de fete. Clasele II, III și IV, vor avea o programă de tranzițiune.

Clasele VI și VII vor continua, fără modificare de programă, și în anii 1899—1900 și 1900—1901.

Pînă la finele anului școlar 1900—1901, certificatul clasei VII va sluji pentru înscrierea în universitate.

Clasa VIII o vor urmă numai școlarii cari vor începe clasa V în Septembrie 1899. Aceștia vor depune și examenul de absolviere de liceu prevăzut de art. 18 din noua lege.

Aceste dispozițiuni privesc pe elevii cari urmăză în școlile statului.

Rămân încă patru categorii de elevi.

I. Unii cari se află acum în clasa VII, într'o școlă particulară. Aceștia vor da examen de clasa VII la o școlă a statului (nu la școlă particulară, cum a fost în Iunie trecut) și cu certificatul dobîndit se vor pute înscrie în Universitate.

II. Alții cari aŭ urmat în particular și aŭ dat examende de cl. VII la o școlă a statului și aŭ rămas repetenți. *Aceștia vor da examen la universitate.*

III. Alții cari aŭ dat examen de cl. VII într'o școlă particulară și aŭ reușit, dar nu s'aŭ prezentat la bacalaureat. *Aceștia vor da examen la universitate.*

IV. Alții cari s'aŭ prezentat la examenul de bacalaureat și aŭ cădut. *Aceștia vor da examen la universitate.*

Acest examen se va ține la cele două universități, toamna înainte de deschiderea cursurilor universitare, după regulile cari se vor publica în curînd. Acest examen se va face: pentru înscrierea la facultatea de drept și în cea de filosofie și litere, asupra limbilor română, latină, elenă și francesă; iar pentru facultatea de medicină precum și pentru învățămîntul farmaceutic și dentistic, asupra matematicelor, și științelor fizice și naturale. Comisia de examen se va compune din câte 3 profesori luați respectiv din facultatea de filosofie și litere și din cea de științe.

Cronica Agricolă și Comercială.

In decursul lunei lui Martie ca și în Aprilie pînă la această dată timpul a fost foarte schimbător, mai mult în dauna semănăturilor de primăvară, ca și în dauna celor de toamnă.

Multe din semănăturile de primăvară, din cauza ploilor s'aû întârziat în semănat și chiar în vegetațiunea lor.

Din cauza ploilor prea abondente, mai mult de cât din cauza topirei zăpezii, în unele localități din Moldova apele s'aû vărsat, aducînd puține daune, pe care le putem trece cu vederea.

Din cauza ploilor, și din cauza vîntului Crivăț, care a bătut în mai multe zile și cu o putere destul de mare, timpul mai mult friguros, de cât răcoros din luna lui Martie, s'a simțit și în primele zile ale lunei lui Aprilie, așa în cât la Paști multora li se părea că se găsesce în sărbătorile Crăciunului.

Din cauza răceleii de pe la începutul lunei lui Aprilie, semănatul porumbului n'a putut să se începă de cât de pe la jumătatea acestei luni, căci pămîntul a început a se încălzi mai bine.

Deci semănatul porumbului, fiind întârziat cel puțin cu 15 zile, trebuie se se depuie mai multe silințe spre a se termina semănatul acestei cereale cât se pôte mai de grabă.

Să nu se amâne, după cum este obiceiul la noi pînă pe la Sf. Constantin, căci pe acest semănat rare ori se pôte cine vâ accepta la o mai bună recoltă, știind că la noi mai tot-d'a-una lunile de vară devin secetose, din care cauză rodirea porumbului nu se pôte face.

Nici semănatul inului și al cănepei încă nu trebuie întârziat de ore-ce umezela pămîntului pe aceste plante le cresce mai repede de cât uscăciunea lui.

Unde mai punem semănatul meiului și al mohorului, ca plante de nutreț pentru vitele de muncă și lapte, cari cer să fie semănate tot în umezela pămîntului ca să pôtă să producă mult și bun în.

Iată dar atâtea plante ca cartoful, mazărea și bobul, inul și cănepa, meiul, mohorul și mazăricea, grăul și rapița de primăvară, etc., cari tot se pot semăna pînă pe la sfîrșitul lunei

lui Martie, lăsând luna lui Aprilie numai pentru semănatul porumbului, a fasolei, linteii, castraveții și pepenii în cultură mare.

Tîrgurile noastre. Răsboiul între Spania și America, a făcut ca grânele să se scumpescă, atât la noi cât și în străinătate, din care pricină și brutarii la rîndul lor au scumpit pâinea care este hrana de toate zilele la muncitorii de prin orașe.

Răsboiul, pentru scumpirea grânelor este mai mult un fel de nod în papură pentru speculanții murdari, care pentru acești oameni banul este singurul Dumnezeu, prietenul și vecinul, dușmanul și rubedenia haîna și dreptatea. Totul dar pentru acești oameni se reduce la ban, puțin le pasă de alții cu câtă sudore îl câștigă, și din lipsa lui, miile de oameni din unele orașe din străinătate sblară ca lei flămânzi pe strade, ca să li se dea o bucătică de pâine, de către stăpînire ca să nu mîore de fîome.

Și de multe ori stăpînirea rămîne surdă la țipetele acestor flămânzi, și în loc de pâine li se răspunde cu glonțe, cumpărate în mare parte tot din sudorea muncii lor.

Iată dar speculanții de grîne, care vor cu orice chip a se îmbogăți, la ce stare de sărăcie pot să aducă o mare parte din populațiunea muncitoare din străinătate.

În tîrgurile noastre, și în special în tîrgul de la Brăila, avem prețurile cele mai ridicate, de ore-ce în acest tîrg se fac vînderi și cumpărări mai multe. În acest tîrg speculanții își au adevăratul lor joc de Bursă, în legătură cu alți speculanți de cereale din străinătate, de unde să și vede, că de câte ori o casă de bancă din străinătate dă faliment, și piața Brăila trebuie să fie mînjită.

La tîrgul din Brăila dar, *grâul* s'a vîndut pînă la 25 lei și 50 bani suta de chilogr. Dacă acest preț l'am socoti pe chila muntenescă, ar veni 125 lei.

Orzul s'a vîndut, cu 10 lei și 50 cent. suta de chilogr.

Porumbul cincantit s'a vîndut cu 11 lei suta de chilogr.

Porumbul comum, cu 10 lei și 75 cent. suta de chilogr.; Seeara, cu 10 lei suta de chilogr. și fasolea cu 14 lei suta de chilograme.

După cum se vede prețurile sînt foarte urcate, și au tendințe de urcare, de ore-ce speculanții, au găsit astăzi un teren ca să-și mai pîtă scôte din capete, după cum dice un proverb românesc, și acest teren am vădut că l-a găsit în răsboiul Spaniol cu Americanii din Statele-Unite.

V. S. Moga.

Intîmplările săptămîinii

— 14 Aprilie—20 Aprilie —

D. Locot-Colonel Langa a dăruit Epitropiei Sf. Spiridon din Iași trei moșii în valoare de 112.000 de lei.

Asemenea fapte n'au nevoie de laudă.

La 15 Aprilie s'a inaugurat spitalul «Carmen Sylva» de pe moșia Brosceni (Sucéva).

*

Tribunalul din Constanța a osîndit la o lună închisore pe d. Radoslavici, comandantul vaporului *Meteor*, care s'a inecat.

*

Păr. Vasile Lucaei, unul din conducătorii Românilor din Transilvania și Ungaria, se află în Capitală.

*

Procesul martorilor duelului Filipescu-Lahovari s'a amînat pentru 12 Iunie.

D. Dr. Colonel Ión Niculescu a dăruit Casei școalelor un local de școlă în valóre de 65.000 de lei, cum și 10.000 lei pentru întreținere.

*

Răposatul Stan Hagi-Călin a lăsat prin testament azilului Elena-Dómna o însemnată sumă.

*

Românii Bucoveneni au serbat la 19 Aprilie a 80-a aniversare a d-lui dr. Ión Țurcan, unul din fruntașii luptători pentru drepturile Românilor din Bucovina, deputat în dieta acestei provincii și în Reistagul din Viena.

INFORMAȚIUNI

Societatea științifică-literară *Tinerimea Română*, va ține anul acesta al XV-lea concurs de studii și al VI-lea de lucru manual, între toți elevii și elevele învățămîntului primar urban și rural din Țară. Va ține asemenea al II-lea concurs asupra Istoriei Naționale și al III-lea concurs asupra desenului după natură, între toți elevii și elevele celor d'întăiu 4 clase secundare din totă Țara, în ceea-ce privesce istoria națională; și între elevii celor 7 clase secundare pentru desenul după natură.

Concursurile vor începe la 26 Aprilie a. c., și vor continua în toate zilele de sîrbătoare din luna lui Maiu pînă la 17 inclusiv, de la orele 8—12 a. m. și 3—7 p. m., în localul școlei primare comunale C. A. Rosetti, din strada Clementei, și în sălile liceului «Sf. Sava» Concursul de Istoria Națională și de desen va avea loc în ziua de 14 Maiu a. c., când tot odată vor fi examinați și de obiectele învățămîntului primar și lucru manual, elevii înscriși de la școlile din provincie. Premiul I din clasa IV pentru Istoria Națională va avea ca recompensă «premiul Clement» constând din 200 lei în numerar.

Inscrierile se pot face printr'o cerere adresată președintelui societăței în calea Victoriei No. 110, chiar de pe acum, pînă cel mai tîrziu la 24 Aprilie a. c.

Tuturor elevilor din provincie li-se va acorda de societate pe timpul concursului, locuință și mîncare în mod gratuit.

Sintem convingși, că toți cei ce apreciază însemnătatea acestor concursuri atît de folositoare tineretului, precum și sacrificiile ce societatea face, îi vor da tot concursul necesar.

Deslegarea problemei din No. 24.

Maria și Ileana a câte 30 ouă și împreunate de Maria a vindut de 10 ori câte 2 ouă de ale sale și de zece ori câte 3 ouă de ale Ileanei așa că a luat pe ales 30 ale Ileanei 10 gologani, iar pe ale sale 20 zece gologani și dinsa fără ca să ție sēmă că a isprăvit pe cele de 3 la un gologan a urmat încă de 2 ori asemenea n'a vindut și pe cele zece ce-i rămăsese de ale sale și-a luat numai 4 gologani în loc să vinde câte două să ia cinci gologani etc. Ast-fel ea a pierdut, nu Ileana.

Adrese către Redacție

Revista d-văstre «Albina» este de neprețuit. Mierea ce o dă poporul nostru de la țară, este nedescris de dulce.

Acum mulțumită din suflet simpaticului nostru proprietar și senator, d-huî Ion Procopie Dumitrescu, care nu cruță nimic de a-și vedea sătenii de pe moșia domniei sale luminați ne-a plătit două abonamente la revista d-văstră, unul pentru școlă și altul pentru primărie, în scopul numai ca din conținutul ei, să se potă împărtăși și țăranul.

Sfaturile dulci din conținutul «Albinei», au mers ca fulgerul prin tot satul și acum vă mărturisesc că țăranul neavând muncă la câmp și cum pînă aci, își petrecea zilele în cărciumă, făcând chefuri de basamac, gilcevi și chiar bătăi sîngerose, acum vin cu droia pe capul meu la primărie și mă rogă: «D-le notar ia fiî bun de ne mai citește vre o carte din cele ce-ți trimite d-l Iancu» (adică «Albina» dăruită de d-l proprietar.) Trebuie să scii că țîlnic nu pot scăpă, să n'am 20—30 săteni la primărie, ascultând cu multă dragoste frumoșele povețe și pilde din revista d-văstră.

Intr'una din zilele trecute, să fi vedut cam peste 100 de țărani erau adunați la primărie. Nici la alegerea Consiliului Comunal, nu se adunau așa mulți o dată. Și insistau să le citesc cartea aia (cum îmi diceau dînșii.) Vedend că eră peste putință să le citesc în localul primăriei, fiind spațiul prea mic, și apoi cei d'afară stăteau pe la ferestre și-mi închideau lumina; cum eră mai căldicel, am fost nevoit să es afară, pe bătătura primăriei, unde se formă un cerc frumos de săteni, pe la spatele căroră, eră o plăcere de nedescris să fi privit cum stau femeii și copiii, cu nerăbdare să asculte

Pe când eu le citam toate aceste istorioare și pilde frumoșe, unii dintre țărani mă intrerupea dicend: «D-zeu să-i dea sănătate ăluia carî a scos cartea asta!» iar cărciumele erau pustii. În acest timp s'a petrecut o scenă destul de frumoșă

și hazlie: Cârциumarii vedând atâta lume adunată pe bătătura primăriei, au venit și dinșii, căci de ce ar fi stat în cârциumă, când nu-le dădea nimeni, nici un gologan pe rachiu? și ca cârциumarii, de! mai cu vață de autoritate, s'au adunat și ei pe lângă mine, în hohotele de ris ale sătenilor. Vedându-i și pe ei, cam de haz, cam într'adins, am început să citesc, prima scrisoare către Români; și când am ajuns la cuvintele: «blestatul de cârциumar,» cârциumarul Necula Grigore, a început să-mi dică: (bine înțeles domnilor Redactori, îmi cer scuze pentru cuvintele lui grosolane, căci eu spun purul adevăr: Dă-o dracului de carte, d-le Alexandre, îmi faci pagubă cu asta. Cui o să vînd rachiul? ș'apoi și d-vastră pierdeți, căci de n'o bea dinșii, atunci nu ve plătesc nici eu axiz » I-am răspuns că atâta pagubă să aibă comuna, căci și dînsul o să fure mai puțin din axiz; iar sătenii l-au luat în caraghios, dicându-i: «Plécă mē cu trăscăul teu!» căci așa numire i-au dat rachiului, *trăscău*, adică îi trăsnesce la cap.

Citindu-le și din predică, vedem cu părere de bine, că sătenii noștri, unde pînă mai înainte, stăteau sărbătorile de dimineța pe bătătura cârциumii, pînă la ora 12 când se deschidea (legea repausului) bînd pe furiș câte o litră de rachiu, acum și-au luat de sēmă și-i vedem Duminicile la biserică, ascultând cu drag și smerenie sf. Leturghie, iar după isprăvenie, se duc la mîncare și mai pe sēră, vin pe la mine să le citesc câte-cevā nou.

Cu acēstă ocașie, exprim din partea întregēi obștii a locuitorilor acestei comune, vii sentimente de recunoscînță, respectabilului și simpaticului lor, proprietar, domnului Ión Procopie Dumitresc, pentru darul ce ne-a oferit, plătind din inițiativa domniei-sale abonamentele la neprețuita revistă «Albina» și ar fi de dorit ca fapta domniei-sale, să fie imitată de toți domnii proprietari și arendași de moșii; iar acolo unde nu se gășesc persōne cu dor de lumină pentru sătenii, n'ar fi rēu să se aboneze comunele la o asemenea revistă de mare folos și cu un preț ridicol de mic.

Al. Mihăilescu

Notar, comuna Bereeni-Dobreni, județul Ilfov.

POȘTA REDACȚIEI

G. Pretorian. Loco. — Am primit poesia de care ne vorbiți. Nu se va publica.
